

BULGARİSTAN TÜRKLERİNİN BİLMECELERİNE METODİK BİR YAKLAŞIM*

Dr. Doğan KAYA*
(Türkiye)

Türk halkının zekâ ve ince zevklerinin parıltısı olarak ortaya konulmuş olan bilmeceler, eğlence vasıtası olmakla birlikte, kişilerde muhakeme gücünü, düşünce derinliğini geliştirmesi bakımından da önemlidir. Diğer taraftan, Türkçe'nin estetik yapısını ve edebî zevkini sergilediklerinden dolayı da edebiyatımızda ayrı bir önemi haizdir. Sözlü gelenekte manzum ve mensur yapıda, ama daha çok manzum özelliktedir.

Hemen her konu ile ilgili olarak hazırlanmış olan bilmeceler, bu özelliğinden dolayıdır ki, en çok konuları bakımından tasnife tabi tutulmuştur. Ancak biz, bilmeceleri yapılarına ve konularına göre iki şekilde tasnif etmenin daha doğru olacağı düşüncesini taşımaktayız.

Bulgaristan'da yaşayan Türklerin kültüründe varlığını sürdüren bilmecelerin bir kısmı derlenmiş ve Türkiye'de yayımlanma imkânı bulabilmiştir. Ne var ki, yayımlanan çalışmalarda bilmeceler hakkında değerlendirmeler yapılmamıştır.

Bu bildiriye bilmeceler hakkında değerlendirmeler yapılacak ve bir sonuca varılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bulgaristan, Türk, anonim halk şiiri, bilmece.

A METHODOICAL APPROACH TO THE RIDDLES OF BULGARIA TURKS

The riddles which have been put forward as the glitter of the intelligence and delight of Turkish people, along with being fun, are also important for people to develop their reasoning power and depth of thought. On the other hand, they have a distinctive advantage in our literature because they exhibit the aesthetic structure of Turkish and their literary taste. In vernacular tradition, the riddle is both in verse and prose, but it is more verse.

The riddles, which have been prepared in relation to almost every subject, are due to this feature, which have been subject to the highest amount of subject matter. However, it has been thought that it would be more appropriate to classify two ways according to the structure and the subject.

* Yayımlandığı yer: IV. Uluslararası Türk Dünyası Araştırmaları Sempozyumu, Ömer Halisdemir Üniversitesi, 26-27-28 Nisan 2017, C. 3, Niğde, 2017, s. 229-236.

* C. Ü. Ed. Fak. Türk Halkbilimi Böl. 58 140-Sivas / TÜRKİYE
drdogankaya@gmail.com

Some of the pieces of the riddles that persisted in the culture of the Turks living in Bulgaria were compiled and could be published in Turkey. However, no studies have been done on published studies.

In this study, evaluations will be done and a result will be tried to be achieved.

Keywords: Bulgaria, Turk, anonymous folk poetry, riddle.

.....

Türk halkının zekâ ve ince zevklerinin parıltısı olarak ortaya konulmuş olan bilmeceler, eğlence vasıtası olmakla birlikte, kişilerde muhakeme gücünü, düşünce derinliğini geliştirmesi bakımından da önemlidir. Diğer taraftan, Türkçe'nin estetik yapısını ve edebî zevkini sergilediklerinden dolayı da edebiyatımızda ayrı bir önemi haizdir. Sözlü gelenekte manzum ve mensur yapıda, ama daha çok manzum özelliktedir.

Hemen her konu ile ilgili olarak hazırlanmış olan bilmeceler, bu özelliğinden dolayıdır ki, en çok konuları bakımından tasnife tabi tutulmuştur. Ancak biz, bilmeceleri yapılarına ve konularına göre iki şekilde tasnif etmenin daha doğru olacağı düşüncesini taşımaktayız.

Bulgaristan'da yaşayan Türklerin kültüründe varlığını sürdüren bilmecelerin bir kısmı derlenmiş ve Türkiye'de yayımlanma imkânı bulabilmiştir. Ne var ki, yayımlanan çalışmalarda bilmeceler hakkında değerlendirmeler yapılmamıştır.

Bu bildiride bilmeceler hakkında değerlendirmeler yapılacak ve bir sonuca varılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Bulgaristan, Türk, anonim halk şiiri, bilmece.*

.....

Türk halkının zekâ ve ince zevklerinin parıltısı olarak ortaya konulmuş olan bilmeceler, eğlence vasıtası olmakla birlikte, kişilerde muhakeme gücünü, düşünce derinliğini geliştirmesi bakımından da önemlidir. Diğer taraftan, Türkçe'nin estetik yapısını ve edebî zevkini sergilediklerinden dolayı da edebiyatımızda ayrı bir önemi haizdir. Sözlü gelenekte manzum ve mensur yapıda, ama daha çok manzum özelliktedir.

Bilmecenin pek çok tanımı yapılmıştır. Bunlardan bir kısmı çeşitli ansiklopedilerde yer almaktadır. Diğer taraftan ülkemizde bilmece konusunda araştırma yapan bazı bilim adamlarının da oldukça sağlıklı tanımları bulunmaktadır. Biz daha önce yapılmış olan tanımlardan da hareket ederek bilmeceyi; "*Gelenekten süregelen ve hemen her konudaki birtakım somut-soyut kavramların uzak-yakın ilişkiler yoluyla zihinde çağrışımını sağlayan, bir nevi oyuna dayalı zihni melekelerin gelişmesinde önemli rol oynayan ve daha ziyade manzum yapıda söz kalıplarıdır.*" şeklinde tanımlayabiliriz.

Hemen her konu ile ilgili olarak hazırlanmış olan bilmeceler, bu özelliğinden dolayıdır ki, en çok **konuları bakımından tasnife** tabi tutulmuştur. Yapılan tasnifler arasında kısmen farklılıklar vardır. Önemli gördüğümüz bu tasnifler arasında *L. Sami Akalın*'ın, *Şükrü Elçin*'in, *M. Sabri Koz*'un, *Amil Çelebioğlu-Yusuf Ziya Öksüz*'ün, *İlhan Başgöz*'ün, *Pertev Naili Boratav*'ın ve *Nureddin Seyidov*'un tasniflerini zikredebiliriz.

Aslında biz, bilmeceleri **yapılarına** ve **konularına** göre iki şekilde tasnif etmenin daha doğru olacağı düşüncesini taşımaktayız. Tasnif konusuna bu şekilde yaklaşırsak herhalde isabetli davranmış oluruz. Çünkü girift bir mesele olarak karşımızda duran bilmecelerin ana hatlarının belirlenmesi ve daha anlaşılır hale gelmesi için, böyle bir yaklaşımı gerekli görüyoruz. Daha önceki Anonim Halk Şiiri adlı kitabımızda bu konudaki görüşlerimizi ortaya koyduğumuz için burada aynı hususları tekrar etmek istemiyoruz.

Bulgaristan'da yaşayan Türklerin kültüründe varlığını sürdüren bilmecelerin bir kısmı derlenmiş ve Türkiye'de yayımlanma imkânı bulabilmiştir. Ne var ki, yayımlanan çalışmalarda bilmecelerin yapılarına göre incelenmesi yapılmamıştır ve bu eksikliğin giderilmesi gerekir. Bu bakımdan, biz bu çalışmamızda işte bu eksikliği gidermeye çalışacak, Bulgaristan'da yaşayan Türklerin kullandıkları bilmecelerini **yapılarına göre** değerlendirmeye çalışacağız. Söz konusu bilmeceler, daha öne Nimetullah Hafız tarafından değerlendirildiği için biz burada tekrara düşmemek için, bilmeceleri sadece yapılarına göre incelemeye tabi tutacağız.

Konu şu çerçevede ele alınacaktır:

YAPILARINA GÖRE BİLMECELER

I. MENSUR BİLMECELER

II. MANZUM BİLMECELER

A. MISRA SAYILARINA GÖRE

1. Beyitlerden kurulu bilmeceler
2. Üç mısralı bilmeceler
3. Dört mısralı bilmeceler
4. Beş mısralı bilmeceler
6. Yedi mısralı bilmeceler
7. Sekiz mısralı bilmeceler

B. ÖLÇÜLERİNE GÖRE BİLMECELER

1. Ölçülü bilmeceler
 - a. Üç heceli bilmeceler
 - b. Dört heceli bilmeceler
 - c. Beş heceli bilmeceler
 - d. Altı heceli bilmeceler
 - e. Yedi heceli bilmeceler
 - f. Sekiz heceli bilmeceler
 - g. Dokuz heceli bilmeceler

2. Ölçsüz bilmeceler

C. BİLMECELERDE KAFİYE-REDİF

1. Yarım kafiye
2. Tam kafiye
3. Zengin Kafiye
4. Kafiyesiz veya sözde rediflerle sağlanan bilmeceler

Sonuç:

YAPILARINA GÖRE BİLMECELER

Bilmeceler hem manzum hem de mensur şekilde ortaya konulmuş edebi numunelerdir. Bu çalışmamızda bizi asıl ilgilendiren husus manzum bilmecelerdir. Ancak manzum bilmecelere geçmeden önce mensur bilmecelerden de söz etmek yerinde olacaktır.

I. MENSUR BİLMECELER

Kurallı cümle halinde sorulan bilmecelerdir. Genellikle secili yahut zıt anlamlı kelimelere yer verilir. Kafiye sözlerden mahrum olduğundan akılda kalmaları zordur ve değişikliğe uğramaları ihtimal dahilindedir. Manzum bilmecelere nazaran sayıları oldukça azdır.

Gece gündüz yatağından çıkamaz. (Dere)

Bir yorgan bütün dünyayı örter. (Kar)

Dört kardeş bir kundakta yatar. (Ceviz)

Yer altında kırmızı minare. (Havuç)

Dayımın bir katırı beş bin süvari götürür (Kirpi)

Küçük evin eğri büğrü yolu var. (Soba borusu)

Kara kedi kuyruğundan asarlar (Tava)

II. MANZUM BİLMECELER

Mısra sayılarına ve ölçülerine göre olmak üzere iki grupta incelenebilir.

A. MISRA SAYILARINA GÖRE

Bilmecelerin mısra sayıları 2-25 arasında değişir. Ancak daha ziyade , 2 ve dört mısralı olarak karşımıza çıkarlar. Bulgaristan'da yaşayan Türklerin bilmecelerinde de durum aynıdır. Tespit edilebilen bilmecelerin kafiyelenişleri de kendi içinde farklılıklar gösterir. Bunları řu şekilde izah edebiliriz:

1. Beyitlerden kurulu bilmeceler : Mısralar kendi aralarında kafiyelidirler.

Yeşil kadife a
Kendi arife a (Salata)

.....
Altı pınar içerler a
*st ayır biçerler*a (Koyun)

2.  mısralı bilmeceler: Farklı kafiye düzenleri vardır.

a. Kafiye düzeni **a a a** şeklinde olan bilmeceler:

Karşıdan baktım al a
Yanına baktım dal a
Ağzıma attım bal a (Kiraz)

b. Kafiye düzeni **a b b** şeklinde olan bilmeceler:

Dibi turta a
Ortası ll b
Tepesi tl b (reke)

c. Kafiye düzeni **a a b** şeklinde olan bilmeceler:

Dağdan iner hız ile a
Yedi bin yıldız ile a
Ne top tutar ne tüfek b (Su)

. Kafiye düzeni **a b a** şeklinde olan bilmeceler:

Bir kuř vardır a
Bir kanadı beyaz b
Diğeri karadır a (Gün ve gece)

3. Dört mısralı bilmeceler

a. Kafiye düzeni **a a a a** şeklinde olan bilmeceler:

Her heriden heriden a
Bir hikmet gördüm deridena a
Ağzı ileriden a

Boynuzları geriden **a** (Körük)

b. Kafiye düzeni **a a b a** şeklinde olan bilmeceler:

Ufacık kuşlar **a**
Çiçekleri taşlar **a**
Kendi yemez **a**
Ele bağışlar **a** (Arı)

c. Kafiye düzeni **a a b b** şeklinde olan bilmeceler:

Çiçek onun dal onun **a**
Yediğimiz bal onun **a**
İğnesi var batırır **a**
Kanadı var götürür **a** (Arı)

ç. Kafiye düzeni **a b c b** şeklinde olan bilmeceler:

Tıngır elek **a**
Tıngır saç **b**
Elim hamur **c**
Karnım aç **b** (Ramazan)

d. Kafiye düzeni **a b a b** şeklinde olan bilmeceler:

Saksağan çakılar **a**
Çakı benim elimde **b**
Bin ağaç oynar **a**
Kökü benim elimde **b** (Dokuma tezgâhı)

e. Kafiye düzeni **a b b b** şeklinde olan bilmeceler:

Üç çocuğum var **a**
Bir yer doymaz **b**
Biri yatar uyumaz **b**
Biri gider gelmez **b** (Soba, kül, duman)

f. Kafiye düzeni **a a a b** şeklinde olan bilmeceler:

Şişi yok ağ örer **a**
Dişi yok sinek yer **a**
Kopoy değil av sever **a**
Örer durur rubası yok **b** (Örümcek)

4. Beş mısralı bilmeceler

Kafiye düzenleri farklılıklar arz eder. Sözgeşi **a b c b** yahut **a a b c c** şeklinde olabilmektedir.

Bat batar yak yakar **a**
Çıt dibinde bak bakar **a**

<i>Eldivenle topladık torba torba</i>	b	
<i>Tencerede haşladık</i>		c
<i>Yaptık bir güzel çorba</i>	b	(Isırgan)
.....		
<i>Sivri başlı bir dede</i>	a	
<i>Şeytana uyar gece</i>	a	
<i>Evlerde çalar</i>		b
<i>İnsanla eder cengi</i>	c	
<i>Yoktur dedenin dengi</i>		c (Sivrisinek)

5. Altı mısralı bilmeceler

Kafiye düzenleri **aa, bb, cc, dd ...** şeklinde olabilir.

<i>Güz yelleri üfürdü</i>	a	
<i>Rubasını götürdü</i>	a	
<i>Kışın çıplak kaldı</i>	b	
<i>Düşüncelere daldı</i>	b	
<i>Hasret yaz günlerine</i>		c
<i>Bilin bakalım bu ne</i>		c (Orman)

Altı mısralı bazı bilmecelerde de kafiye olmayıp *sözde redifler*le tesis edilmiştir.

<i>Bilmece bildirmece</i>	a	
<i>Resim yapar gündüz gece</i>	a	
<i>Duvarlara asılır</i>	b	
<i>Her gün ona bakılır</i>		b
<i>Yapar resmi bakınca</i>		c
<i>Siler çabuk kaçınca</i>		c (Ayna)

6. Yedi mısralı bilmeceler

Belli bir kafiye düzeni yoktur.

<i>Kara dağ</i>	a	
<i>Yassı tepe</i>	b	
<i>Kara sülük</i>	c	
<i>Şimbildak</i>	c	
<i>Hokurdak</i>	c	
<i>Şapırdak</i>	c	
<i>Armut sapı</i>	d	(Baş ve uzuvları)

7. Sekiz mısralı bilmeceler

Belli bir kafiye düzeni olmamakla beraber genellikle **a a b b c c ...** şeklinde kafiyeleşirler.

<i>Ak taşlardan kamara</i>	a
<i>İçinde yatar mağra</i>	a
<i>Yatar yatar hiç bıkmaz</i>	b
<i>Kamaradan hiç çıkmaz</i>	b
<i>Geçer üç hafta kadar</i>	c
<i>Mağra kalkar ve bakar</i>	c
<i>Ak taşların içinden</i>	d
<i>Birer kahraman çıkar</i>	c (Tavuk ve piliçler)

B. ÖLÇÜLERİNE GÖRE BİLMECELER

Manzum bilmeceler, vezin açısından ele alındığında, ölçülüler ve ölçüsüzler diye iki grupta toplanır.

1. Ölçülü bilmeceler

Bilmeceler içinde 3 heceli şekillerden 8 heceli şekillere kadar örnekler bulunsa da genellikle 6-7 hecelidirler. Bir kısmı duraklı bir kısmı duraksızdır. Dört mısralı bilmeceler, tip olarak genellikle maniye benzerler. Bilmecelerden bazılarının mısraları arasında hece sayılarında eşitlik görülmez. Bunun sebebi; bilmeceyi soran kişinin kendisini bir serbestlik içinde hissederek mutlak mânâda metne bağlı kalmayışıyla izah edilebilir.

Yukarıda gruplandırmaya çalıştığımız çerçeve içerisinde mısralardaki hece sayılarını ve gösterdikleri özellikleri şöyle izah edebiliriz.

a. Üç heceli bilmeceler : 2+1 duraklı olmakla beraber 1+3 şekilleri de vardır.

<i>Kolu var</i>	2+1
<i>Eli yok</i>	2+1
<i>Karnı yarık</i>	2+2
<i>Kanı tok</i>	2+1 (Ceket)

.....

<i>Su kurusu</i>	1+2
<i>Ev örtüsü</i>	1+2 (Buz, kilim)

b. Dört heceli bilmeceler : 2+2 duraklıdır. Bazen 3+1 duraklı da olabilir.

<i>İki fener</i>	2+2
<i>Gündüz yanar</i>	2+2
<i>Gece söner</i>	2+2 (Gözler)

.....

<i>Makası var</i>	3+1
<i>Terzi değil</i>	2+2
<i>Suda yaşar</i>	2+2
<i>Balık değil</i>	2+2 (Yengeç)

c. Beş heceli bilmeceler

Genellikle 3+2 duraklı olmakla beraber 2+3 şeklinde yahut başka bir düzende olan şekiller de vardır.

<i>Bir ufacak odacık</i>	3+2
<i>İçi dolu yongacık</i>	3+2 (Ağız ve dişler)

.....

<i>İki direkli</i>	2+3
<i>Bin kiremitli</i>	1+4

d. Altı heceli bilmeceler : 3+3 veya 2+2+2 duraklı olurlar.

<i>Çarşıda alınmaz</i>	3+3
<i>Mendile konulmaz</i>	3+3
<i>Ondan tatlı olmaz</i>	2+2+2

e. Yedi heceli bilmeceler Genellikle 4+3 ve 5+3 şeklinde olmakla beraber, duraksız söylenenleri de vardır.

<i>Uzun uzun abalar</i>	4+3
<i>Ak sakallı babalar</i>	4+3
<i>Elim varıp gelince</i>	4+3
<i>Ayakları çabalar</i>	4+3 (Dokuma tezgâhı)

.....

<i>Karşıdan gelir hey gibi</i>	5+3
<i>Çadırın kurar bey gibi</i>	5+3
<i>Atmacası doğan gibi</i>	4+4
<i>Kendi acı soğan gibi</i>	4+4 (Kış)

f. Sekiz heceli bilmeceler : 4+4, 5+3 veya 3+3+2 duraklı bilmecelerdir. Duraksız olan şekilleri de vardır.

<i>Başı yeşil emir değil</i>	4+4
<i>İçi beyaz peynir değil</i>	4+4
<i>Üstü kara kömür değil</i>	4+4
<i>Kuyruğu var fare değil</i>	4+4 (Turp)

.....

<i>Annesi yaylam kadın</i>	3+3+2
<i>Babası büklüm hoca</i>	3+3+2
<i>Kızı güzellere güzel</i>	Duraksız

Ođlu sohbetlerde gezer Duraksız (Asma, üzüm, şarap)

g. Dokuz heceli bilmeceler: 5+3 yahut 4+3+2 duraklıdırlar.

Şekere benzer tadı yok 5+3

Gökte uçar kanadı yok 4+5

2. Ölçüsüz bilmeceler

Hece sayılarında eşitlik bulunmayan bilmecelerdir. Aynı bilmece içinde mısralardaki hece sayıları 3-5, 4-5, 5-8 hatta daha fazla olabilir. Kimi mısralarda durak varsa da farklı sayıda hecelere sahip oldukları için bilmecenin kendi bütünlüğü içinde durakların sağlamlığından söz edilemez. Muhtemelen bilmecelerin ilk şekilleri ölçülü idi. Ne var ki yüzyıllardır nesilden nesile aktarılırken ister istemez bünyelerinde, kelime yahut hecelerde artırma yahut azaltma şeklinde bazı değişikliklere gidilmiştir. Sözkonusu bilmecelerdeki bu ölçüsüzlük, kişilerin, sıkça söylemediklerinden dolayı bilmecelerin orijinal şekillerini unutmaları; zaman ve şartı bağı olarak kelime ekleme, çıkarma veya değiştirme şeklinde bilmecenin bünyesinde birtakım tasarruflarda bulunmaları sebebine bağlanabilir.

Hepten etten 5+3

Ses gelir kentten 3+2

Sakalı etten 3+2

Kendisi kemikten 3+3 (Horoz)

.....

Bir yanı beyaz 3+2

Bir yanı al Duraksız 4 hece

Tadı bal 2+1

C. BİLMECELERDE KAFİYE-REDİF

Yeri gelmişken bilmecelerin **kafiye ve redif**lerinden de söz etmek gerekir.

Bilmeceler anonim halk şiiri ürünleridir. Çoğu manzum olmakla beraber bir kısmı da mensur bir yapıya sahiptir.

Mısralar birbirleriyle kafiyelidirler. Kafiyesiz olan şekilleri nispeten azdır. Kafiyeli bilmecelerden yarım kafiyeli olanları çoğunluktadır. Bunun yanında çok sayıda tam ve zengin kafiyeli bilmeceler de bulunmaktadır.

1. Yarım kafiye

Ses benzerliği tek sese dayalı kafiyedir. Genellikle ünsüzlerle vücuda getirilmiştir.

Arşın ayaklı

Kanadı var uçamaz

Tavşan bıyıklı (Buğday) *Karada da kaçamaz* (Balık)

2. Tam kafiye

İki ses benzerliğiyle tesis edilen kafiyedir. Bunlar (ünlü+ünsüz) olabileceği gibi çift ünsüz ses olarak da karşımıza çıkabilir.

Akşam biner *Salınıp sarkar*
Sabah iner (Tavuk) *Düşeceğim diye korkar* (Baca kurumu)

3. Zengin Kafiye

Ses benzerliği iki sestem fazla sese dayanan kafiye çeşididir.

Ayakları direk gibi *Her yanı ak kaya*
Gagası kürek gibi (Leylek) *İçinde sarı maya* (Yumurta)

4. Kafiyesiz veya sözde rediflerle sağlanan bilmeceler

Bazı bilmecelerde kafiye olmayıp. Bu sözde redif dediğimiz eklerle sağlanmıştır.

Gündüz yatar *Onu ateş yakmaz*
Sabah kalkar (Yarasa) *Suya düşse batmaz* (Buz)

Sonuç:

Bulgaristan'da yaşayan Türklere ait bilmeceleri yapılarına göre incelerken onları birkaç cephesiyle ele almaya çalıştık. Bilmeceler ayrıca konularına, özelliklerine göre ve gelenek açısından da ayrıntılarıyla ele alınabilir. Hatta bu konuda başlı başına bir çalışma yapılabilir. Biz dar çerçevede sadece onları teknik yönden incelemeye çalıştık ve şu sonuçlara ulaştık.

1. Manzum bilmecelerin yanında nadir de olsa mensur bilmeceler vardır.
2. Manzum bilmecelerin mısra sayıları 2-8 arasında değişmektedir. Ancak bunlardan daha ziyade 2 ve 4 mısralı bilmeceler çoğunluktadır.
3. Bilmecelerin kafiye düzenleri genellikle halk şiiri geleneği içinde zikredilen kafiye düzeniyle müştereklik arz etmektedir.
4. Kafiyeler genellikle yarım olmakla beraber tam ve zengin kafiye şeklinde de kendisini göstermektedir. Kimi bilmecelerde ise kafiye olmayıp bunlar sözde rediflerle karşılanmıştır.
5. Bilmecelerin hece sayıları 3-9 arasında değişmektedir. Hece sağlamlığına sahip bilmecelerin yanında ölçsüz bilmeceler de vardır.

Bilindiđi gibi edebi örnekler, toplumların sosyal dinamiklerini canlı tutan, varlığıyla kültür hayatının yaşamasına büyük oranda katkı sağlayan değerlerdir. Bilmeceler, bilhassa çocukların zihni melekelerin gelişmesinde önemli fonksiyon icra ederler. Bu bağlamda pek çok edebi ürünün yanı sıra anonim halk şiiri türlerinden olan bilmecelerin de toplumlar tarafından yaşatılmasını, halkbilim açısından sevindirici bir hadise olarak görüyoruz.

Kaynakça:

HAFIZ, Nimetullah, *Bulgaristan Türk Halk Edebiyatı Metinleri 1*, Ankara, 1990.

YENİSOY, Hayriye Süleymanođlu, *Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi 8-Bulgaristan Türk Edebiyatı*, İst., 1997, s. 128-137.

KAYA, Doğan, *Anonim Halk Şiiri*, Ankara, 1999, Akçağ Yayınları, XVIII+672 s.